

ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

НАКАЗ

18.08.2011

Київ

№ _____ 42

З оголошення рішення колегії Укрдержархіву від 16 серпня 2011 року «Про взаємодію Укрдержархіву (Держкомархіву) та установ його системи з інститутами громадянського суспільства та засобами масової інформації»

1. Оголосити до відома і виконання рішення колегії Укрдержархіву від 16 серпня 2011 року «Про взаємодію Укрдержархіву (Держкомархіву) та установ його системи з інститутами громадянського суспільства та засобами масової інформації» (додається).

2. Контроль за виконанням цього рішення покласти на першого заступника Голови Державної архівної служби Вороніна В. М.

Голова Державної служби

О. П. Гінзбург

заступник директора департаменту—начальник
відділу міжнародного співробітництва та зв'язків
з іншими установами департаменту організації архівної справи

Ю. А. Прилепішева

**РІШЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ АРХІВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

м. Київ

16 серпня 2011 р.

**Про взаємодію Державної архівної служби України
та установ її системи з інститутами громадянського суспільства
та засобами масової інформації**

Заслухавши та обговоривши інформацію начальника відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими установами Департаменту організації архівної роботи Державної архівної служби України Ю. А. Прилепішевої про взаємодію Державної архівної служби України та установ її системи з інститутами громадянського суспільства та засобами масової інформації у II півріччі 2010 р. – I півріччі 2011 р., колегія відзначає, що зазначене питання перебуває під постійним контролем керівництва Державної архівної служби. За звітний період вжито конкретні заходи, спрямовані на формування прозорої державної політики Укрдержархіву та підвищення ефективності взаємодії зі ЗМІ та громадськістю.

Взаємодія Укрдержархіву з громадськістю здійснюється шляхом громадського обговорення проектів законодавчих та нормативно-правових актів Укрдержархіву, роботи Громадської та Науково-експертної рад Укрдержархіву, систематичного оновлення інформації на офіційному веб-порталі “Архіви України” та веб-сайтах державних архівних установ системи Державної архівної служби України та їхньої співпраці із засобами масової інформації.

У Держкомархіві виконання функцій співпраці зі ЗМІ та взаємодії з громадськістю до 1 серпня 2011 р. було покладено на управління інформації та міжнародного співробітництва (відділ міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими установами Департаменту організації архівної роботи Державної архівної служби України). Роботу структурного підрозділу координує перший заступник Голови Укрдержархіву.

Співпраця Укрдержархіву та державних архівів України здійснюється відповідно до наказу Держкомархіву від 1 червня 2010 р. № 80 “З оголошенням рішення колегії Держкомархіву України від 18 травня 2010 р. “Про співпрацю Держкомархіву та державних архівних установ України із засобами масової інформації у 2009 – I кварталі 2010 р.” та підготовленого на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2011 р. № 41494/2411/1-10 наказу Держкомархіву від 9 березня 2011 р. № 31 “Про забезпечення інформаційно-комунікаційного супроводження суспільно значущих заходів та взаємодію з засобами масової інформації і громадськістю”.

Відповідно до наказів питання співпраці зі ЗМІ та громадськістю розглядаються на засіданнях колегій Укрдержархіву та державних архівних установ України не рідше одного разу на рік.

Державні архівні установи України щотижнево та щомісячно надають Укрдержархіву відповідно до наданої форми пропозиції до планів найважливіших заходів, які потребують висвітлення, і заходів, у яких передбачена участь громадськості та засобів масової інформації, а також звіти про їх виконання.

Щотижневі та щомісячні плани найважливіших заходів, які потребують висвітлення, а також заходів, у яких передбачена участь громадськості та засобів масової інформації, готуються Укрдержархівом та надсилаються до Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України (з липня 2011 р. щомісячні плани у копії направляються до Міністерства юстиції України).

Листом Держкомархіву від 22 лютого 2011 р. № 501/06 визначено основні вимоги до веб-сайтів державних архівних установ з метою покращення їх інформаційного наповнення. Обов'язковими є, зокрема, рубрики “Новини”, “Архів новин”, “Анонси”, “Карта порталу”, “Контакти”, “Про архів”, “Нормативна база”, “Інформуємо громадськість”, “Документальні виставки он-лайн”, “Вакансії”, ін. Обов'язковим елементом головної сторінки сайту держархіву є інтерактивний пошук.

На початку червня 2011 р. керівництвом Держкомархіву прийнято рішення про створення російськомовної версії веб-порталу “Архіви України”, триває переклад основних рубрик веб-порталу.

Відповідно до Регламенту функціонування веб-порталу, оновлення інформації рубрик, публікація нових рубрик, інших матеріалів здійснюється за письмовим погодженням з першим заступником Державної архівної служби України, якого визначено відповідальним за цей напрямок роботи.

Оновлення інформації веб-порталу відбувається не рідше одного разу на два тижні. Періодично відповідно до виробничої необхідності збирається робоча група, відповідальна за супровід веб-порталу.

Наказом Держкомархіву від 20 грудня 2010 р. № 205 “Про Науково-видавничу раду Держкомархіву” шляхом злиття реорганізовано Наукову раду та Редакційно-видавничу раду Держкомархіву та утворено Науково-видавничу раду Держкомархіву, затверджено її Положення та склад. Засідання Ради проводяться не рідше одного разу на квартал, ведуться протоколи засідань Ради.

Не рідше одного разу на квартал проводяться засідання Громадської та Науково-експертної рад Держкомархіву, за результатами засідань ведуться протоколи. Члени рад також систематично беруть участь у засіданнях колегій Держкомархіву.

**Співпраця Укрдержархіву та державних архівних установ України
із засобами масової інформації**

Співпраця Укрдержархіву із засобами масової інформації відіграє особливо важливу роль у взаємодії Державної архівної служби з громадськістю, забезпечуючи широке інформування населення про державну політику у сфері архівної справи та документознавства, склад та зміст документів Національного архівного фонду, соціальний захист населення, зокрема, реалізацію права громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства на доступ до документів НАФ, виконання державними архівами України запитів соціально-правового характеру, висвітлення їх роботи з документами архівів у читальних залах, ін.

Засоби масової інформації виступають посередниками під час діалогу між Укрдержархівом як органом державної влади та громадськістю. У зв'язку з цим першочергове значення для формування громадської думки та створення позитивного іміджу Державної архівної служби у суспільстві має постійна, цілеспрямована та якісна співпраця зі ЗМІ, яка ґрунтується на принципах відкритості, прозорості, повної інформованості, правдивості, партнерства, взаємозаінтересованості та взаємовідповідальності, неупередженості, об'єктивності, оперативності, доступності та підзвітності перед громадськістю про результати своєї діяльності.

Співпраця архівних установ України зі ЗМІ здійснюється виключно на безоплатній основі, фінансування вартості публікації або іншої форми поширення інформації у ЗМІ не передбачено.

Представники засобів масової інформації інформуються про інформаційні заходи Державної архівної служби України та держархівів за допомогою розсилки прес-релізів, особистих контактів, розміщення відповідної інформації на веб-порталі Укрдержархіву та веб-сайтах державних архівних установ, інформування через відповідні структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій. Представникам ЗМІ забезпечується вільний доступ до інформації про діяльність державних архівних установ, яка розповсюджується у мережі Інтернет, а також шляхом надання інтерв'ю керівництвом та відповідальними працівниками Укрдержархіву та державних архівів.

Участь представників засобів масової інформації у заходах суспільно-громадського значення Державної архівної служби здійснюється шляхом акредитації журналістів. З цією метою у прес-релізах Укрдержархіву обов'язково подається робочий та контактний телефони співробітника, відповідального за співпрацю Укрдержархіву зі ЗМІ, його електронні адреси. Випадків відмови в акредитації журналістів, припинення акредитації представників ЗМІ, оскарження ними таких відмов, а також випадків їх судового оскарження протягом звітного періоду не було.

Державна архівна служба, центральні державні архіви, держархіви в АР Крим, областей, м. Києва та Севастополя інформують громадськість про свою діяльність та популяризують інформацію архівних документів шляхом організації та проведення документальних виставок, присвячених знаменним та пам'ятним датам в історії України, презентацій науково-довідкових видань за документами архівів, ін. Широко практикується надання інтерв'ю, участь

у теле- та радіопередачах (у т. ч. прямих ефірах), зйомках документальних фільмів, днів архівної інформації та днів відкритих дверей, публікація статей та добірок архівних документів у пресі.

У II півріччі 2010 р. – I півріччі 2011 р. Укрдержархівом та державними архівними установами взято участь у 34 брифінгах та прес-конференціях, з них за участі Укрдержархіву – 5.

Так, Головою Державної архівної служби України О. П. Гінзбург 3 березня 2011 р. у прес-центрі УКРІНФОРМу проведено прес-конференцію “Архіви для людей: виклики сучасності”, 13 травня 2011 р. – у Клубі Кабінету Міністрів України брифінг та пряму телефонну лінію Кабінету Міністрів України.

У рамках робочих візитів до держархівів Закарпатської (27 січня 2011 р.) та Сумської областей (10 березня 2011 р.), Держархіву в АР Крим (22 березня 2011 р.) Голова Державної архівної служби О. П. Гінзбург взяла участь у прес-конференціях та брифінгах для місцевих засобів масової інформації, у ході яких інформувала про напрямки діяльності державної політики у сфері архівної справи та документознавства, питань розвитку архівної справи в регіонах.

3 червня 2011 р. з метою оперативного реагування на найбільш актуальні питання, що хвилюють громадян, роз'яснення соціально-економічних реформ у сфері архівної справи та документознавства Голова Державної архівної служби України О. П. Гінзбург взяла участь у записі програми на тему “Архіви для суспільства” у рамках телевізійного проекту “На зв'язку з Урядом” Першого національного телеканалу. Тематику телепередачі було визначено на підставі найактуальніших звернень громадян на Урядову телефонну “гарячу лінію”.

Державна архівна служба та державні архіви України співпрацюють з друкованими засобами масової інформації, телебаченням, радіо, електронними ЗМІ.

У II півріччі 2010 р. – I півріччі 2011 р. за участі співробітників Укрдержархіву, центральних державних архівів, держархівів в АР Крим, областей, мм. Києва та Севастополя вийшло понад 486 телесюжетів та телепередач, 346 радіосюжетів та радіопередач, підготовлено 44 документальних фільми, опубліковано у друкованих засобах масової інформації 542 статті, розміщено 81 повідомлення у новинних стрічках інформаційних агентств, в електронних засобах масової інформації розміщено понад 354 інформаційних повідомлення.

Переважає більшість повідомлень про діяльність державних архівних установ України, склад та зміст документів НАФ оприлюднюється у друкованих засобах масової інформації (29,2 % від загальної кількості повідомлень). Особливо слід відзначити держархіви Закарпатської (75 статей), Хмельницької (54), Волинської (45), Полтавської (29), Вінницької (28), Дніпропетровської (26) областей, ЦДАМЛМ (26).

Інформація про діяльність Укрдержархіву та державних архівних установ України публікується на шпальтах газет “Урядовий кур'єр”, “Газета

по-українськи”, “Газета по-київськи”, “Київська правда”, місцевих друкованих видань “Кримська правда”, “Южная столица” (м. Сімферополь), “Вінничина” (м. Вінниця), “Новини Закарпаття”, “Трибуна”, “Срібна Земля – Фест” (м. Ужгород), “Народне слово”, “Наше місто” (м. Кіровоград), “Експрес”, “Ратуша” (м. Львів), “Зоря Полтавщини” (м. Полтава), “Вісті Рівненщини” (м. Рівне), “Слобідський край”, “Главное” (м. Харків), “Наддніпряньська правда” (м. Херсон), “Подільський кур'єр” (м. Хмельницький), “Буковинське віче” (м. Чернівці), “Чернігівський монітор” (м. Чернігів), “Севастопольские известия” (м. Севастополь), ін.

У друкованих ЗМІ діють постійні рубрики держархівів, зокрема: рубрика “Сторінками минулого” тижневика “Волинська газета” (Державний архів Волинської області), рубрика “Вісті з архіву” газети “Вісті Придніпров'я” (Державний архів Дніпропетровської області), періодичні публікації добірок документів з фондів ЦДАГО України у газеті “Сільські вісті”.

За звітний період держархівами започатковано нові рубрики, зокрема, рубрику “Історія з географією” газети “Солом'янка” (ЦДІАК України), рубрику “Дата” газети “Жизнь” (Держархів Донецької області), рубрику “3 архівної полиці” газети “Народне слово” (Держархів Кіровоградської області), рубрику “Архів” газети “Край” та рубрику “Українська церква: джерела” часопису “Полтавські єпархіальні відомості” (Держархів Полтавської області), рубрику “Слобожанская старина. Из фондов Государственного архива Харьковской области” газети “Время” (Держархів Харківської області), рубрику “Безневинно страчені” газети “Подільський кур'єр” (Держархів Хмельницької області).

У планах Держархіву Київської області – створення постійної рубрики “Мовою документів” в “Рабочей газете”.

Телебачення займає друге місце за кількістю розміщених інформацій про діяльність державних архівних установ (26,2 % від загальної кількості повідомлень про архівну галузь). Переважна тематика повідомлень: виставкова діяльність Укрдержархіву та державних архівів, склад та зміст документів НАФ, що висвітлюють життя та діяльність видатних особистостей в історії України.

За звітний період діяльність Державної архівної служби України висвітлено у 74 телепередачах та телесюжетах. Співробітниками центральних державних архівів взято участь у підготовці 53 телепередач і телесюжетів та 22 документальних фільмів.

За домовленістю Укрдержархіву з телеканалом “Культура” у I півріччі 2011 р. підготовлено дві тематичні телепередачі про діяльність державних архівних установ України та з нагоди 25-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС. З нагоди 20-ї річниці проголошення незалежності України центральними державними архівами взято участь у підготовці телепередач 100-серійного проекту “Україна – ХХ сторіччя з Євгеном Кисельовим” телеканалу “Інтер” та Студії документальних фільмів Компанії “07 продакшн”, спільно з Національною телекомпанією України – у

створенні масштабного документального проекту “Новий літопис: Україна 1985–2010”, що розкриває історію України мовою архівних документів, унікальних кадрів кінохроніки, спогадів головних дійових осіб та реконструкцій тогочасних подій.

Укрдержархів та центральні державні установи співпрацюють переважно із загальнонаціональними телеканалами, серед яких: парламентський телеканал “РАДА”, телеканал “Культура”, телеканали “Інтер”, “Перший національний”, “ІСТV”, “5 канал”, “24 канал”, “СТБ”, “Всесвітня служба УТР”, КДРТРК, ін.

Державними архівами в АР Крим, областей, м. Києва та Севастополя взято участь у підготовці понад 360 телепередач і телесюжетів та 20 документальних фільмів.

Серед постійних рубрик держархівів на телебаченні слід відзначити цикл телепередач “Історія без ретуші” ДТРК “Крим” (Держархів в АР Крим), рубрики “Акценти” та “Часопис” ТРК “Вінтера” (Держархів Вінницької області), цикл телепередач “ТРК “Алекс” “Город Z. Хроника” (Держархів Запорізької області), проект “Архівна Одіссея” ТРК “ГРАД” та “АРТ” (Держархів Одеської області), телепередачу “Пам'ять” Чернівецької ОДТРК (Держархів Чернівецької області), рубрику “Історія одного експоната” Чернігівської ОДТРК (Держархів Чернігівської області), рубрику “90-річчю Державного архіву міста Севастополя присвячується...” телеканалу “Перший Севастопольський” (Держархів м. Севастополя).

Так, продовжується плідна співпраця Держархіву Одеської області з ТРК “ГРАД” та “АРТ”. Проект “Архівна Одіссея” було розпочато у 2009 р. архівом як експеримент, коли спільно зі студентами ОНУ ім. І. І. Мечникова, що проходили виробничу практику в архіві, підготовлено 32 телепередачі за темами їх досліджень під час роботи в архіві. Протягом 2010–2011 р. співробітники держархіву щомісячно готують інформації та беруть участь у телепередачах, що висвітлюють діяльність архіву та стан архівної справи у регіоні (цікаві події, іноземні делегації, презентації видань, документальні виставки, результати роботи дослідників у читальних залах, унікальні документи з фондів архіву, ін.).

За домовленістю ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного зі студією “ВІАТЕЛ” на телеканалі “Культура” виходить цикл телепередач із ретроспективою кінофільмів режисера В. Вітра з фондів архіву.

Триває підготовка Держархівом Миколаївської області телепередач циклу “Миколаївщина від А до Я” та “Силуети минулого”.

Починаючи з 2011 р., Держархів Чернігівської області бере участь у підготовці телевізійного циклу “Невідомий Чернігів” Чернігівської міської телерадіокомпанії “Новий Чернігів” (станом на 1 липня 2011 р. за участі держархіву підготовлено 4 телепередачі).

За ініціативою Держархіву Вінницької області телерадіокомпанією “Вінтера” спільно з держархівом підготовлено документальний фільм “Реквієм березині” про Праведницю світу з м. Вінниця Л. І. Постоловську, яка під час Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років працювала

завідувачем дитячого будинку № 1 у м. Вінниця. У фільмі поставлена проблема людського вибору у складних життєвих умовах: стояти осторонь, допомагати катам чи рятувати та допомагати. Фільм здобув спеціальний диплом “За толерантність” на конкурсі документальних фільмів, що проходив 2010 р. у Криму.

Протягом звітної періду за участі співробітників Укрдержархіву та державних архівних установ України в ефір Національної радіокомпанії України, Всесвітньої служби радіо України, радіо “Культура”, радіо “Ера”, радіохвиль місцевих телерадіокомпаній вийшло понад 346 радіопередач та радіосюжетів, у т. ч. 65 – у рамках постійних рубрик держархівів.

Так, Голова Державної архівної служби України О. П. Гінзбург, директор ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного Н. О. Топішко, директор ЦДАМЛМ України Л. В. Скрипка взяли участь у прямих ефірах радіопередачі “Вечірні зустрічі” на радіо “Культура”, під час яких відповіли на запитання радіослухачів щодо розвитку архівної справи в Україні, склад та зміст документів НАФ, виконання запитів громадян. ін.

За попередньою домовленістю Укрдержархіву 24 вересня 2010 р. у прямому ефірі ранкової інформаційно-розважальної програми Київської державної регіональної телерадіокомпанії виступила журналіст з Канади Ірена Белл, яка розповіла про подаровані нею ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного 350 фото з сімейного архіву свого батька, урядуючого директора товариства “Сільський господар” (м. Львів, 1941–1944).

У свою чергу директор ЦДКФФА Н. О. Топішко надала інтерв'ю Ірені Белл, яке мало вийти в ефір на радіо CHIN (Оттава, 97.9 FM) у програмі “Український час”, продюсером та ведучою якої є І. Белл.

За участі держархівів в ефір виходять радіопередачі “Кримський альманах” ДТРК “Крим” (Держархів в АР Крим), “Олександрівськ. До 240-річчя заснування міста Запоріжжя”, “Документи свідчать” та “Державний архів Запорізької області інформує. Актуальні питання архівної справи” Запорізької ОДТРК (Держархів Запорізької області), радіопередача “Архіви свідчать” Луганської ОДТРК (Держархів Луганської області), “Так було” та “Минувщина” Рівненської ОДТРК (Держархів Рівненської області), “Персона біля мікрофона” Хмельницької ОДТРК (Держархів Хмельницької області).

Державний архів Київської області долучився до підготовки випусків рубрики “Пам'ятні дати в історії Києва” щотижневої радіопередачі “Київські етюди” на радіо “Голос Києва”, започаткованої Державним архівом м. Києва.

Останнім часом з огляду на подальше зростання кількості користувачів мережі Інтернет в Україні та загальнодоступність розміщеної у глобальній мережі інформації державні архіви України все більше використовують потенціал електронних засобів масової інформації.

За кількістю оприлюднених інформаційних повідомлень про діяльність державних архівних установ у ЗМІ електронні мас-медіа посідають третє місце після преси та телебачення (362 повідомлення, що становить 19,1 % від їх загальної кількості). Особливо слід відмітити держархіви

Дніпропетровської (71 повідомлення) та Закарпатської (56) областей, Укрдержархів (45).

Серед електронних ЗМІ, які оприлюднюють інформацію про діяльність Державної архівної служби та державних архівних установ України, слід відзначити “Главред”, “Новинар”, “Jeuneews”, “ХОРОШИЕ НОВОСТИ”, ін.

Між тим, не дивлячись на переваги електронних мас-медіа, зокрема, безоплатність розміщення інформаційного продукту, не всі архівні установи долучилися до такої співпраці (ЦДАВО, ЦДІАК, ЦДКФФА, ЦДАМЛМ, Держархів в АР Крим, держархіви Вінницької, Житомирської, Київської, Кіровоградської, Херсонської, Чернігівської областей, м. Києва).

Четверте місце на кількістю розміщених повідомлень про діяльність архівної галузі посідають інформаційні агентства (4,4 % від загальної кількості), які розміщують інформаційні повідомлення на власних сайтах та здійснюють їх розсилку по власним базам даних ЗМІ.

Переважає частина повідомлень інформагентств висвітлює діяльність Державної архівної служби (36 повідомлень), інформація про діяльність держархівів у стрічках новин інформаційних агентств залишається порівняно незначною. Серед інформагентств, з якими переважно співпрацює Державна архівна служба та державні архівні установи України, слід відзначити УКРІНФОРМ, УНІАН, Інтерфакс-Україна, ЛІГАБізнесІнформ, Українські новини, РБК-Україна, ІнтерМедіа Консалтинг (загальнонаціональні), Кримське інформаційне агентство (м. Сімферополь), Sxid.info, ИРТА-Fax (м. Луганськ), “Мост Одесса” (м. Одеса).

З метою вивчення громадської думки та оперативного реагування на пропозиції та зауваження щодо діяльності Державної архівної служби України та державних архівних установ її системи, викладених у засобах масової інформації, та на виконання наказу Держкомархіву від 1 червня 2010 р. № 80 Укрдержархівом та державними архівними установами України (крім ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного – не здійснюється, Держархіву м. Севастополя – один раз у квартал) здійснюється постійний щотижневий моніторинг повідомлень про архівну справу у ЗМІ.

Моніторинг засобів масової інформації дає змогу вчасно реагувати на інформаційні запити суспільства, розміщену у ЗМІ недостовірну інформацію, враховувати зауваження та пропозиції щодо покращення роботи державних архівних установ, що сприяє підвищенню рівня довіри громадян.

Протягом звітної періоду Державним архівом Вінницької області враховано пропозиції ЗМІ та громадськості щодо продовження термінів експонування документальних виставок при плануванні виставкової діяльності архіву.

Державним архівом Харківської області здійснено три реагування на оприлюднені у ЗМІ проблемні питання діяльності держархіву, у т. ч. щодо стану архівної будівлі по пр. Московському, 7 та неможливість комплектування архіву документами, акцентовані під час візиту до держархіву заступника голови Харківської облдержадміністрації В. В. Хоми

(16 липня 2010 р.) та губернатора Харківщини М. М. Добкіна (8 вересня 2010 р.). З метою інформування громадськості про заходи, які здійснює Державний архів Харківської області у цьому напрямку, директор держархіву Л. М. Момот надала інтерв'ю журналістам Харківського обласного телебачення та місцевого радіо “Слобожанщина” (вийшли в ефір у випусках новин 20 липня 2010 р.) та взяла участь у 20-хвилинній телепередачі “Об'єктив–позиція” телеканалу “Сімон” (вийшла у прямому ефірі 10 вересня 2010 р.).

Інших скарг, зауважень або пропозицій, поданих представниками засобів масової інформації у II півріччі 2010 р. – I півріччі 2011 р., не зареєстровано.

Основна тематика інформаційних повідомлень: напрямки діяльності Укрдержархіву та державних архівних установ України, у т. ч. виконання запитів соціально-правового та генеалогічного характеру, склад та зміст документів НАФ, представлених у рамках підготовлених Укрдержархівом спільно з центральними державними архівами документальних виставок з нагоди ювілейних та пам'ятних дат (66-ї річниці визволення України від фашистських загарбників, 70-річчя початку Великої Вітчизняної війни, Дня пам'яті жертв Куренівської трагедії, 25-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС, 50-річчя від дня польоту в космос першої людини – Ю. О. Гагаріна та 90-річчя від дня народження льотчика-космонавта Г. Т. Берегового, 15-ї річниці незалежності України, ін.), актуальні питання історичних досліджень.

Періодичність оприлюднення інформації про державні архівні установи у ЗМІ коливається від одного-трьох разів на місяць до одного разу на півроку, що залежить від планових завдань архіву, рівня завантаженості працівників відповідного структурного підрозділу, ініціативи представників ЗМІ.

Питання співпраці зі ЗМІ та громадськістю розглядаються державними архівними установами України переважно один раз на рік. Поряд з цим, за звітний період державами Одеської та Сумської областей відповідне питання розглянуто чотири рази, ЦДАВО, держархівами Волинської, Закарпатської, Львівської, Херсонської областей – два рази.

Зокрема, на засіданні колегії Державного архіву Запорізької області 25 травня 2011 р. розглянуто питання про співпрацю із засобами масової інформації архівних установ області та прийнято рішення про результати визначення переможців конкурсу серед представників ЗМІ Запорізької області за краще висвітлення історичного минулого та популяризацію документів Національного архівного фонду у 2010 р. Переможцем конкурсу визнано редактора КП “Редакція газети “Голос Гуляйпільля” Гуляйпільської районної ради Запорізької області О. Л. Муху, яку нагороджено Почесною грамотою Державного архіву Запорізької області.

Виявлення публікацій у ЗМІ про діяльність архівних установ Запорізької області та архівні документи з метою подання їх на конкурс здійснюють архівні відділи райдержадміністрацій та міських рад області (відповідно до рішення колегії держархіву від 15 березня 2010 р.).

Держархіви щотижнево інформують Укрдержархів про проведені та заплановані заходи суспільно-громадського значення. Особливо слід відмітити ЦДКФФА, ЦДНТА, держархіви в АР Крим, Вінницької, Полтавської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської областей, ін.

Активізовано співпрацю зі ЗМІ Держархіву Луганської області.

Між тим, не усі архіви дотримуються пп. 3.2.1 наказу Держкомархіву від 9 березня 2011 р. № 31 щодо обов'язкового надання інформації Укрдержархіву щочетверга до 10.00, у зв'язку з чим певна частина інформації про заходи держархівів суспільно-громадського значення не висвітлюється у щотижневих планах та звітах, що подаються Державною архівною службою до Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Слід також відмітити, що наказом Держкомархіву від 9 березня 2011 р. № 31 скасовано щоквартальне надання Держкомархіву пропозицій до плану роботи архіву із засобами масової інформації на наступний квартал та звіт про проведену архівом роботу упродовж кварталу.

Однак деякі державні архівні установи продовжують надсилати щоквартальні плани та звіти (УНДІАСД, ЦДЕА, держархіви в АР Крим, Вінницької, Закарпатської, Київської, Луганської, Львівської, Полтавської, Сумської, Хмельницької областей).

Співпраця Укрдержархіву з інститутами громадянського суспільства

Співпраця Укрдержархіву з громадськістю здійснюється шляхом електронних консультацій та консультацій у рамках діяльності Громадської ради при Укрдержархіві.

Електронні консультації з громадськістю проводяться з дотриманням Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378. До Секретаріату Кабінету Міністрів України щорічно надсилається орієнтовний план проведення Укрдержархівом консультацій з громадськістю, електронний варіант якого розміщується також на веб-порталі “Архіви України” у рубриці “Громадянське суспільство і влада”.

Державна архівна служба України здійснює заходи щодо організації процесу обговорення проектів нормативно-правових актів за допомогою системи “консультації з громадськістю” сайту “Громадянське суспільство і влада” та рубрики “Громадянське суспільство і влада” на власному веб-порталі.

На веб-сайті “Громадянське суспільство і влада” розміщуються проекти нормативно-правових актів, інформація про строки обговорення проектів, наслідки прийняття рішення, соціальні групи, на які впливатимуть прийняті рішення; інші способи проведення консультацій (конференції,

круглі столи, семінари, громадські слухання, зустрічі з громадськістю), електронна адреса і номер телефону для зв'язку з відповідальними особами, які надають консультації щодо проекту.

Станом на 1 липня 2011 р. на веб-сайті розміщено 15 проектів нормативно-правових актів.

Відповідальним за адміністрування пропозицій і зауважень громадськості, що надходять на веб-сайт, та розміщення їх для загального доступу є головний спеціаліст відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими організаціями Укрдержархіву. Після прийняття рішення Укрдержархів розміщує на веб-сайті звіт про врахування (неврахування) пропозицій та зауважень з відповідною аргументацією.

Згідно надісланого до Секретаріату Кабінету Міністрів звіту про проведення консультацій з громадськістю у II півріччі 2010 р. пропозицій та зауважень щодо нормативно-правових актів у сфері архівної справи та документознавства не було.

Проведення широкої роз'яснювальної роботи щодо соціально-економічних реформ Уряду, пріоритетів розвитку державної політики у сфері архівної справи та документознавства здійснюється також за допомогою офіційного веб-порталу Державної архівної служби "Архіви України".

Так, у рубриці "Громадянське суспільство і влада" розміщуються результати експертизи громадськістю проектів нормативно-правових актів, інформація про склад та результати роботи Громадської та Науково-експертної рад; у рубриці "Інформуємо громадськість" – повнотекстовий звіт про діяльність Державної архівної служби України у минулому році та пріоритети розвитку архівної справи на наступний рік, інші інформаційно-довідкові матеріали. Постійно оновлюються рубрики "Обговорюємо проекти документів", "Регуляторні акти", "Звернення громадян".

У 2011 р. у зв'язку із прийняттям Закону України "Про публічну інформацію" започатковано рубрику "Інформаційна політика", де розміщено відповідні законодавчі та нормативно-правові акти, Програму економічних реформ Уряду, пріоритетні завдання Державної архівної служби України на 2011 р., План заходів Державної архівної служби України з реалізації у 2011 р. Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства, щомісячні плани роботи Державної архівної служби України та державних архівних установ із засобами масової інформації та громадськістю на 2011 р.

На головній сторінці веб-порталу опубліковано рубрику "Доступ до публічної інформації" з інформацією про форму запиту на інформацію та порядок її подання, а також порядок оскарження рішень розпорядника інформації або його бездіяльності.

З метою здійснення координації заходів, пов'язаних із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю щодо питань формування та реалізації державної політики у сфері архівної справи і діловодства, на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378 "Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та

реалізації державної політики” та на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 5 серпня 2004 р. № 34604/1/1-04 наказом Державного комітету архівів України від 28 жовтня 2010 р. № 114 створено Громадську раду при Держкомархіві, затверджено її склад та Положення. Згідно з наказом оприлюднено Положення про Громадську раду та її склад у мережі Інтернет на офіційному сайті Держкомархіву України.

Протягом II півріччя 2010 р. відбулося 5 заходів Держкомархіву за участю членів Громадської ради при Державному комітеті архівів України.

16 серпня 2010 р. відбулося позапланове громадське обговорення проекту Закону України “Про громадські організації” та проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм і заходів, розроблених громадськими організаціями, для виконання яких надаватиметься державна фінансова підтримка” за участі представників Громадської ради при Держкомархіві України. У ході обговорення вирішено подати відповідні зауваження та пропозиції до законопроекту “Про громадські організації” до Кабінету Міністрів України, а проект постанови підтримати без зауважень.

Члени Громадської ради брали участь у засіданнях колегії Держкомархіву України, на яких розглядалися питання про стан впровадження системи управління якістю в Держкомархіві та роботу із запитами та зверненнями громадян в державних архівних установах.

Усі пропозиції та зауваження членів ради завжди беруться до уваги, розглядаються та враховуються при ухваленні рішень колегії Держкомархіву.

10 листопада 2010 р. члени Громадської ради взяли участь міжвідомчій розширеній нараді з питань дотримання чинного законодавства щодо поповнення Національного архівного фонду України аудіовізуальними документами та забезпечення їх збереженості за участі Міністра Кабінету Міністрів України А. Толстоухова, відповідальних працівників Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності, Міністерства культури і туризму України, Держкомтелерадіо, державних архівних установ України, телерадіокомпаній та друкованих періодичних видань різних форм власності.

26 жовтня 2010 р. представники Громадської ради при Держкомархіві України взяли участь у засіданні Нормативно-методичної комісії Держкомархіву, на якому розглянуто і схвалено, з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій, проект Правил роботи архівних установ України.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2009 р. № 10812/1/1-06 Державним комітетом архівів України надсилалися щопіврічні звіти про взаємодію з громадськими радами до Кабінету Міністрів України.

Протягом I півріччя 2011 р. відбулося 3 заходи Укрдержархіву за участю членів Громадської ради при Державній архівній службі України.

На виконання абзацу другого пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” 9 грудня

2010 р. утворено ініціативну групу з підготовки установчих зборів для формування Громадської ради при Державній архівній службі України.

Для участі в установчих зборах з формування Громадської ради при Державній архівній службі України подали заяви 12 інститутів громадянського суспільства. На запрошення ініціативної групи з підготовки установчих зборів в їх проведенні взяла також участь головний спеціаліст Департаменту інформації та масових комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України А. А. Леонтєва.

12 січня 2011 р. у приміщенні Комплексу споруд центральних державних архівних установ під час проведення установчих зборів шляхом голосування обрано новий склад Громадської ради при Державній архівній службі та її Голову в особі д. і. н., проф., головного наукового співробітника відділу історії Української революції 1917–1921 років Інституту історії України НАН України, члена Правління Спілки архівістів України Р. Я. Пирога.

Члени новообраної Громадської ради розглянули проект Положення про Громадську раду при Державній архівній службі та погодили його без зауважень. Положення було затверджено Головою Громадської ради та погоджено Головою Державної архівної служби України.

Протокол установчих зборів розміщено на веб-порталі Державної архівної служби у підрубриці “Громадська рада” рубрики “Громадянське суспільство і влада”.

Цього ж дня, перед проведенням установчих зборів, на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2010 р. № 71245/1/1-10 Громадською радою при Державному комітеті архівів України за участю представників інститутів громадянського суспільства проведено громадське обговорення Плану заходів з реалізації у 2011 р. Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства.

24–25 лютого 2011 р. члени Громадської ради при Державній архівній службі України взяли участь у розширеному засіданні колегії Державної архівної служби України, присвяченому підбиттю підсумків роботи державних архівних установ у 2010 р. та їх завданням на 2011 р.

30 травня 2011 р. у приміщенні Комплексу споруд центральних державних архівних установ відбулося спільне засідання Науково-експертної та Громадської рад при Державній архівній службі за участю Голови Укрдержархіву О. П. Гінзбург. На порядку денному розглядалися проекти Законів України “Про внесення змін до Закону України “Про Національний архівний фонд та архівні установи” та “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку зберігання архівних документів, пов’язаних із забезпеченням соціального захисту громадян”. Усі зауваження та пропозиції членів Громадської ради при Державній архівній службі внесено до Протоколу.

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що наявні штатні одиниці не дають можливості створити окремі структурні підрозділи у держархівах, відповідальні за співпрацю зі ЗМІ та взаємодію з громадськістю. Як правило,

ці обов'язки покладаються на відділи використання інформації документів, співробітники яких мають поєднувати основні функції відділу з додатковими. Це не дає можливості у повному обсязі здійснювати співпрацю із засобами масової інформації та громадськістю.

Крім того, у відповідальних співробітників багатьох державних архівних установ при наявності певного практичного досвіду роботи зі ЗМІ та громадськістю відсутня відповідна теоретична база, що негативно впливає на якість співпраці держархіву з інститутами громадянського суспільства та мас-медіа.

Не дивлячись на це, слід констатувати, що Державною архівною службою України та державними архівними установами його системи протягом II півріччя 2010 р. – I півріччя 2011 р. активізовано співпрацю із засобами масової інформації та взаємодію з громадськістю, цей напрямок діяльності перебуває під особливим контролем керівництва Укрдержархіву та державних архівних установ України.

Виходячи зі стратегічних завдань комунікаційної діяльності Укрдержархіву та державних архівних установ України щодо зростання рівня присутності в інформаційному просторі України та підвищення позитивного іміджу архівної галузі серед ЗМІ та інститутів громадянського суспільства, **пропонується:**

1. Відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими організаціями Департаменту організації архівної роботи Державної архівної служби України (Ю. А. Прилепішева):

- забезпечити подальшу співпрацю державних архівних установ України із засобами масової інформації та громадськістю;

- з метою подальшого покращення роботи у сфері співпраці зі ЗМІ та взаємодії з громадськістю подати пропозиції щодо підвищення кваліфікації відповідальних працівників Укрдержархіву.

2. Керівникам державних архівних установ:

- посилити контроль за виконанням державними архівними установами наказу Держкомархіву від 9 березня 2011 р. № 31 “Про забезпечення інформаційно-комунікаційного супроводження суспільно значущих заходів та взаємодію з засобами масової інформації і громадськістю”;

- активізувати співпрацю держархівів з електронними засобами масової інформації;

- забезпечити широке висвітлення діяльності держархіву на власних веб-сайтах, у т. ч. постійну підтримку рубрик “Архіви у ЗМІ”;

- здійснювати обов'язкове інформування ЗМІ про заплановані та проведені держархівами заходи суспільно-громадського значення шляхом розсилки прес-релізів та інформацій, підготовлених відповідно до наданої форми (додаток 1);

– забезпечити розгляд питання співпраці зі ЗМІ та громадськістю на засіданнях колегії архіву не рідше двох разів на рік та направлення копій відповідних рішень до відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими організаціями Департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву;

– вирішити з обласними та міськими державними адміністраціями питання щодо можливості підвищення кваліфікації співробітників держархівів, відповідальних за співпрацю зі ЗМІ та громадськістю.

Голова колегії,
Голова Державного комітету архівів України
Секретар колегії

О. П. Гінзбург

Т. В. Галицька

Д О В І Д К А
про взаємодію Укрдержархіву (Держкомархіву)
та установ його системи з інститутами громадянського суспільства
та засобами масової інформації

У другому півріччі 2010 р. – першому півріччі 2011 року Укрдержархів (Держкомархів) та установи його системи активно співпрацювали з інститутами громадянського суспільства та засобами масової інформації, цей напрямок діяльності перебуває під постійним контролем керівництва Державної архівної служби та архівних установ, відповідальними особами вживаються конкретні заходи з організації оприлюднення інформації про діяльність національної архівної системи у засобах масової інформації та її удоступнення для широкої громадськості за допомогою розміщення на офіційному веб-порталі Укрдержархіву та організації конструктивного діалогу з інститутами громадянського суспільства.

Слід відмітити активізацію роботи Громадської ради у звітній період, особливо після проведення установчих зборів у січні поточного року, а також діяльність нещодавно створеної Науково-експертної ради Укрдержархіву, яка співпрацює з Державною архівною службою у тісному контакті з Громадською радою.

Відповідна інформація розміщена на офіційному веб-порталі Укрдержархіву у рубриках «Укрдержархів», «Громадянське суспільство і влада», «Інформаційна політика», «Матеріали у ЗМІ», «Регуляторні акти», «Обговорюємо проекти документів», «Доступ до публічної інформації».

На виконання директивного листа Держкомархіву від 22 лютого 2011 року № 501/06, у якому визначено основні вимоги до веб-сайтів архівних установ для покращення їх інформаційного наповнення, практично всі веб-сайти архівів мають рубрики «Новини», «Анонси новин», «Архіви і ЗМІ», «Інформуємо громадськість», «Нормативна база».

У Держкомархіві виконання функцій співпраці зі ЗМІ та взаємодії з громадськістю здійснювалося управлінням інформації та міжнародного співробітництва, з 1 липня 2011 року - відділом міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими установами Департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву (далі – відділ), роботу зазначених структурних підрозділів координує перший заступник Голови Державної архівної служби.

Співпраця Укрдержархіву та державних архівів України здійснюється відповідно до наказів Держкомархіву від 9 березня 2011 року № 31 «Про забезпечення інформаційно-комунікаційного супроводження суспільно значущих заходів та взаємодію з засобами масової інформації і громадськістю», в якому враховано вимоги доручення Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2011 року № 41494/2411/1-10 та від 1 червня 2010 року № 80 «З оголошенням рішення колегії Держкомархіву України від

18 травня 2010 року «Про співпрацю Держкомархіву та державних архівних установ України із засобами масової інформації у 2009 – I кварталі 2010 р.».

Питання співпраці зі ЗМІ та громадськістю обов'язково, не рідше ніж один раз на рік, розглядалися на засіданнях колегій Укрдержархіву (Держкомархіву) та архівних установ його системи.

На підставі пропозицій архівних установ відділом складаються щотижневі та щомісячні плани-звіти найважливіших заходів, що потребують висвітлення у ЗМІ та у яких передбачена участь громадськості. Зазначені плани надсилаються до Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України, з 1 липня 2011 року у копії також направляються до Міністерства юстиції. Щомісячні плани розміщуються у рубриці «Інформаційна політика» веб-порталу Укрдержархіву.

Співпраця Укрдержархіву (Держкомархіву) та архівних установ із засобами масової інформації

Співпраця Укрдержархіву із ЗМІ сприяє розповсюдженню серед широких верств населення інформації про державну політику у сфері архівної справи та документознавства, склад та зміст документів Національного архівного фонду, діяльність архівів у напрямку забезпечення соціальних гарантій, прав та інтересів громадян за допомогою отримання ними доступу до ретроспективної архівної інформації (робота читальних залів, виконання запитів соціально-правового характеру, інше).

Співпраця Укрдержархіву зі ЗМІ ґрунтується на принципах відкритості, прозорості, правдивості, партнерства, взаємоповаги та відповідальності, неупередженості, об'єктивності, оперативності, доступності та підзвітності перед громадськістю про результати своєї діяльності і здійснюється на безоплатній основі.

Інформація про основні заходи Укрдержархіву розповсюджується за допомогою розсилки прес-релізів, розміщення відповідної інформації на веб-порталі Укрдержархіву та веб-сайтах архівних установ, інформування через відповідні структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій.

Участь представників засобів масової інформації у суспільно значущих заходах Укрдержархіву та архівних установ, що потребують інформаційно-комунікаційного супроводження здійснюється шляхом акредитації журналістів. Випадків відмови в акредитації журналістів, припинення акредитації представників ЗМІ, оскарження ними таких відмов, а також випадків їх судового оскарження протягом звітного періоду не було.

Державна архівна служба та архівні установи інформують громадськість про свою діяльність та популяризують інформацію про документи НАФ шляхом організації та проведення документальних виставок, присвячених знаменним та пам'ятним датам в історії України, презентацій наукових та довідкових видань. Широко практикується надання інтерв'ю, участь архівістів у теле- та радіопередачах (у т. ч. прямих ефірах), зйомках

документальних фільмів, проведення днів архівної інформації та днів відкритих дверей, публікація статей та тематичних добірок архівних документів у періодичній пресі.

Укрдержархіву та архівні установи співпрацюють з друкованими засобами масової інформації, телебаченням, радіо, електронними ЗМІ.

У звітний період Укрдержархівом (Держкомархівом) та архівними установами взято участь у 34 брифінгах та прес-конференціях.

Серед них слід відмітити участь Голови Укрдержархіву О. П. Гінзбург у прес-конференції «Архіви для людей: виклики сучасності» (3 березня 2011 року, Укрінформ), у брифінгу та прямій телефонній лінії Кабінету Міністрів України (13 травня 2011 року), у прес-конференціях під час робочих візитів до держархівів Закарпатської (27 січня 2011 року), Сумської (10 березня 2011 року) областей, Держархіву в АР Крим (22 березня 2011 року), у програмі «Архіви для суспільства» телевізійного проекту «На зв'язку з Урядом» Першого національного телеканалу (3 червня 2011 року).

У цей період за участі Укрдержархіву (Держкомархіву) та архівних установ підготовлено та вийшло в ефір понад 486 телесюжетів та телепередач, 346 радіосюжетів та радіопередач, підготовлено 44 документальних фільми, у друкованих ЗМІ опубліковано 542 статті, розміщено 81 повідомлення у стрічках новин інформаційних агентств, в електронних ЗМІ розміщено понад 354 інформаційних повідомлень.

Переважна більшість повідомлень про діяльність архівних установ, склад та зміст документів НАФ оприлюднюється у *друкованих періодичних ЗМІ* (29,2 %). Слід відзначити активні роботи ЦДАМЛМ, держархівів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Полтавської, Хмельницької областей.

Інформація про діяльність Укрдержархіву (Держкомархіву) та архівних установ опублікована на шпальтах газет «Урядовий кур'єр», «Газета по-українськи», «Газета по-київськи», «Київська правда», місцевих друкованих видань «Кримська правда», «Южная столица» (м. Сімферополь), «Вінничина» (м. Вінниця), «Новини Закарпаття», «Трибуна», «Срібна Земля – Фест» (м. Ужгород), «Народне слово», «Наше місто» (м. Кіровоград), «Експрес», «Ратуша» (м. Львів), «Зоря Полтавщини» (м. Полтава), «Вісті Рівненщини» (м. Рівне), «Слобідський край», «Главное» (м. Харків), «Наддніпряньська правда» (м. Херсон), «Подільський кур'єр» (м. Хмельницький), «Буковинське віче» (м. Чернівці), «Чернігівський монітор» (м. Чернігів), «Севастопольские известия» (м. Севастополь), ін.

У друкованих ЗМІ діють такі постійні рубрики: «Сторінками минулого» тижневика «Волинська газета» (Держархів Волинської області), «Вісті з архіву» газети «Вісті Придніпров'я» (Держархів Дніпропетровської області). ЦДАГО започатковано періодичні публікації добірок з фондів архіву на сторінках газети «Сільські вісті».

Слід відмітити також рубрики: «Історія з географією» газети «Солом'янка» (ЦДАК України), «Дата» газети «Жизнь» (Держархів Донецької області), «З архівної полиці» газети «Народне слово» (Держархів

Кіровоградської області), «Архів» газети «Край» та «Українська церква: джерела» часопису «Полтавські єпархіальні відомості» (Держархів Полтавської області), «Слобожанская старина. Из фондов Государственного архива Харьковской области» газети «Время» (Держархів Харківської області), «Безневинно страчені» газети «Подільський кур'єр» (Держархів Хмельницької області).

У планах Держархіву Київської області – створення постійної рубрики «Мовою документів» в «Рабочей газете».

Співпраця з *телебаченням* займає друге місце за кількістю розміщених інформацій (26,2 %).

За звітний період діяльність Укрдержархіву висвітлено у 74 телепередачах та телесюжетах. Співробітниками центральних держархівів взято участь у підготовці 53 телепередач і телесюжетів та 22 документальних фільмів.

За домовленістю Держкомархіву з телеканалом «Культура» у першому півріччі 2011 року підготовлено дві тематичні телепередачі про діяльність архівних установ та з нагоди 25-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС. З нагоди 20-ї річниці проголошення незалежності України центральними держархівами взято участь у підготовці телепередач 100-серійного проекту «Україна – ХХ сторіччя з Євгеном Кисельовим» телеканалу «Інтер» та Студії документальних фільмів Компанії «07 продакшн», спільно з Національною телекомпанією України – у створенні масштабного документального проекту «Новий літопис: Україна 1985–2010», що розкриває історію України мовою архівних документів, унікальних кадрів кінохроніки, спогадів головних дійових осіб та реконструкцій тогочасних подій.

Укрдержархів та центральні держархіви співпрацюють переважно із загальнонаціональними телеканалами, серед яких: парламентський телеканал «РАДА», телеканал «Культура», телеканали «Інтер», «Перший національний», «ІСТV», «5 канал», «24 канал», «СТБ», «Всесвітня служба УТР», КДРТРК, ін.

Держархівами в АР Крим, областей, м. Києва та Севастополя взято участь у підготовці понад 360 телепередач і телесюжетів та 20 документальних фільмів.

Серед постійних рубрик держархівів на телебаченні слід відзначити цикл телепередач «Історія без ретуші» ДТРК «Крим» (Держархів в АР Крим), рубрики «Акценти» та «Часопис» ТРК «Вінтера» (Держархів Вінницької області), цикл телепередач «ТРК «Алекс» «Город Z. Хроника» (Держархів Запорізької області), проект «Архівна Одиссея» ТРК «ГРАД» та «АРТ» (Держархів Одеської області), телепередачу «Пам'ять» Чернівецької ОДТРК (Держархів Чернівецької області), рубрику «Історія одного експоната» Чернігівської ОДТРК (Держархів Чернігівської області), рубрику «90-річчю Державного архіву міста Севастополя присвячується...» телеканалу «Перший Севастопольський» (Держархів м. Севастополя).

За домовленістю ЦДКФФА зі студією «ВІАТЕЛ» на телеканалі «Культура» виходить цикл телепередач із ретроспективною кінофільмів режисера В. Вітра з фондів архіву.

Триває підготовка Держархівом Миколаївської області телепередач циклу «Миколаївщина від А до Я» та «Силуети минулого».

Починаючи з 2011 року Держархів Чернігівської області бере участь у підготовці телевізійного циклу «Невідомий Чернігів» Чернігівської міської телерадіокомпанії «Новий Чернігів».

Протягом звітнього періоду за участі Укрдержархіву (Держкомархіву) та архівних установ в ефір Національної радіокомпанії України, Всесвітньої служби радіо України, радіо «Культура», радіо «Ера», місцевих радіокомпаній вийшло понад 346 *радіопередач та радіосюжетів*, у т. ч. 65 – у рамках постійних рубрик започаткованих держархівами.

Голова Укрдержархіву О. П. Гінзбург, директор ЦДКФФА Н. О. Топішко, директор ЦДАМЛМ Л. В. Скрипка взяли участь у прямих ефірах радіопередачі «Вечірні зустрічі» на радіо «Культура».

За попередньою домовленістю Держкомархіву 24 вересня 2010 року у прямому ефірі ранкової інформаційно-розважальної програми Київської державної регіональної телерадіокомпанії виступила журналіст з Канади Ірена Белл, яка розповіла про подаровані нею ЦДКФФА 350 фото з сімейного архіву її батька, урядуючого директора товариства «Сільський господар» (м. Львів, 1941–1944), директор ЦДКФФА Н. О. Топішко надала інтерв'ю Ірені Белл, яке мало вийти в ефір на радіо CHIN (Оттава, 97.9 FM) у програмі «Український час», продюсером та ведучою якої є І. Белл.

За участі держархівів в ефір виходять радіопередачі «Кримський альманах» ДТРК «Крим» (Держархів в АР Крим), «Олександрівськ. До 240-річчя заснування міста Запоріжжя», «Документи свідчать» та «Державний архів Запорізької області інформує. Актуальні питання архівної справи» Запорізької ОДТРК (Держархів Запорізької області), радіопередача «Архіви свідчать» Луганської ОДТРК (Держархів Луганської області), «Так було» та «Минувщина» Рівненської ОДТРК (Держархів Рівненської області), «Персона біля мікрофона» Хмельницької ОДТРК (Держархів Хмельницької області).

Держархів Київської області долучився до підготовки випусків рубрики «Пам'ятні дати в історії Києва» щотижневої радіопередачі «Київські етюди» на радіо «Голос Києва», започаткованої Держархівом м. Києва.

Останнім часом архівні установи все більше використовують потенціал електронних ЗМІ.

За кількістю оприлюднених інформаційних повідомлень про діяльність архівних установ у ЗМІ *електронні мас-медіа* посідають третє місце після преси та телебачення (19,1 %). Особливо слід відмітити роботу в цьому напрямку Укрдержархіву, держархівів Дніпропетровської та Закарпатської областей.

Серед електронних ЗМІ, які оприлюднюють інформацію про діяльність Укрдержархіву та архівних установ, слід відзначити «Главред», «Новинар», «Jeunews», «ХОРОШИЕ НОВОСТИ», ін.

Між тим, не дивлячись на переваги електронних мас-медіа, зокрема, безоплатність розміщення інформаційного продукту, не всі архівні установи долучилися до такої співпраці (ЦДАВО, ЦДІАК, ЦДКФФА, ЦДАМЛМ, Держархів в АР Крим, держархіви Вінницької, Житомирської, Київської, Кіровоградської, Херсонської, Чернігівської областей, м. Києва).

Четверте місце за кількістю розміщених повідомлень про діяльність архівної галузі посідають *інформаційні агентства* (4,4 %), які розміщують інформаційні повідомлення на власних сайтах та здійснюють їх розсилку по власним базам даних ЗМІ.

Переважна частина повідомлень інформагентств висвітлює діяльність Укрдержархіву (Держкомархіву), інформація про діяльність держархівів у стрічках новин інформаційних агентств залишається порівняно незначною. Серед інформагентств, з якими переважно співпрацює Укрдержархів та архівні установи, слід відзначити УКРІНФОРМ, УНІАН, Інтерфакс-Україна, ЛІГАБізнесІнформ, Українські новини, РБК-Україна, ІнтерМедіа Консалтинг (загальнонаціональні), Кримське інформаційне агентство (м. Сімферополь), Sxid.info, ИРТА-Факс (м. Луганськ), «Мост Одесса» (м. Одеса).

Укрдержархівом та більшістю архівних установ здійснюється *постійний щотижневий моніторинг повідомлень про архівну галузь у ЗМІ*, що дає можливість вчасно реагувати на інформаційні виклики суспільства, недостовірну інформацію, опубліковану у ЗМІ та враховувати зауваження та пропозиції громадськості щодо покращення роботи архівних установ.

Така, Держархівом Вінницької області враховано пропозиції ЗМІ та громадськості щодо продовження термінів експонування документальних виставок при плануванні виставкової діяльності архіву.

Держархівом Харківської області здійснено три реагування на оприлюднені у ЗМІ проблемні питання щодо діяльності архіву, у т. ч. щодо стану архівної будівлі по пр. Московському, 7 та неможливості комплектування архіву документами, які підіймалися під час візиту до архіву заступника голови Харківської облдержадміністрації В. В. Хоми (16 липня 2010 року) та губернатора Харківщини М. М. Добкіна (8 вересня 2010 року). Директор держархіву Л. М. Момот надала з цих питань інтерв'ю журналістам Харківського обласного телебачення та місцевого радіо «Слобожанщина» та взяла участь у 20-хвилинній телепередачі «Об'єктив–позиція» телеканалу «Сімон».

Особливо слід відмітити співпрацю зі ЗМІ ЦДКФФА, ЦДНТА, держархівів в АР Крим, Вінницької, Полтавської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської областей.

Активізовано співпрацю зі ЗМІ Держархіву Луганської області.

Між тим, не всі архіви дотримуються вимог щодо подання Укрдержархіву *щочетверга до 10.00* інформації про суспільно значущі

заходи, що потребують інформаційно-комунікаційного супроводження у ЗМІ та взаємодії з громадськістю.

Співпраця Укрдержархіву (Держкомархіву) з інститутами громадянського суспільства

Співпраця Укрдержархіву з громадськістю здійснюється шляхом електронних консультацій та консультацій у рамках діяльності Громадської та Науково-експертної рад.

Електронні консультації з громадськістю проводяться з дотриманням Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378. До Секретаріату Кабінету Міністрів України щорічно надсилається орієнтовний план проведення Укрдержархівом консультацій з громадськістю, електронний варіант якого розміщується також на офіційному веб-порталі Укрдержархіву у рубриках «Громадянське суспільство і влада», «Інформаційна політика».

Укрдержархів постійно здійснює заходи з організації обговорення проектів нормативно-правових актів в сфері архівної справи та діловодства за допомогою системи «консультації з громадськістю» сайту «Громадянське суспільство і влада» та рубрики «Громадянське суспільство і влада» на власному веб-порталі. Там розміщуються проекти нормативно-правових актів, інформація про строки обговорення проектів, наслідки прийняття рішення, соціальні групи, на які впливатимуть прийняті рішення; інші способи проведення консультацій (конференції, круглі столи, семінари, громадські слухання, зустрічі з громадськістю), електронна адреса і номер телефону для зв'язку з відповідальними особами, які надають консультації щодо проекту.

Станом на 1 липня 2011 року на веб-порталі розміщено 15 проектів нормативно-правових актів.

Відповідальним за адміністрування пропозицій і зауважень громадськості, що надходять на веб-сайт та розміщення їх для загального доступу є головний спеціаліст відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими установами Департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву, який після прийняття відповідного рішення розміщує на веб-порталі звіт про врахування (неврахування) пропозицій та зауважень з відповідною аргументацією.

Згідно надісланих до Секретаріату Кабінету Міністрів України звітів про проведення консультацій з громадськістю у звітний період пропозицій та зауважень інститутів громадянського суспільства щодо проектів нормативно-правових актів у сфері архівної справи та документознавства не було.

У рубриці «Громадянське суспільство і влада» розміщуються результати експертизи громадськістю проектів нормативно-правових актів, інформація про склад та результати роботи Громадської та Науково-експертної рад; у рубриці «Інформуємо громадськість» – повнотекстовий звіт

про діяльність Держкомархіву у 2010 році та пріоритети розвитку архівної справи на 2011 рік, інші інформаційно-довідкові матеріали. Постійно оновлюються рубрики «Обговорюємо проекти документів», «Регуляторні акти», «Інформуємо громадськість».

З метою здійснення координації заходів, пов'язаних із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю щодо питань формування та реалізації державної політики у сфері архівної справи і діловодства, на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378 «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» та на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 5 серпня 2004 р. № 34604/1/1-04 наказом Державного комітету архівів України від 28 жовтня 2010 р. № 114 створено Громадську раду при Держкомархіві, затверджено її склад та Положення, які було оприлюднено на офіційному веб-порталі Держкомархіву.

Протягом другого півріччя 2010 року відбулося 5 заходів Держкомархіву за участю членів Громадської ради при Державному комітеті архівів.

Так, 16 серпня 2010 року відбулося позапланове громадське обговорення проекту Закону України «Про громадські організації» та проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм і заходів, розроблених громадськими організаціями, для виконання яких надаватиметься державна фінансова підтримка» за участі представників Громадської ради при Держкомархіві. У ході обговорення було вирішено подати відповідні зауваження та пропозиції до законопроекту «Про громадські організації», а проект постанови підтримати без зауважень.

Члени Громадської ради брали участь у засіданнях колегії Держкомархіву, на яких розглядалися питання про стан впровадження системи управління якістю, роботу із запитами та зверненнями громадян в архівних установах, інших.

Усі пропозиції та зауваження членів Громадської ради завжди беруться до уваги, розглядаються та враховуються при ухваленні рішень колегії Держкомархіву.

10 листопада 2010 року члени Громадської ради взяли участь у міжвідомчій розширеній нараді з питань дотримання чинного законодавства щодо поповнення НАФ аудіовізуальними документами та забезпечення їх збереженості.

26 жовтня 2010 року представники Громадської ради при Держкомархіві взяли участь у засіданні Нормативно-методичної комісії Державного комітету, на якому було розглянуто та схвалено проект Правил роботи архівних установ України.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2009 року № 10812/1/1-06 Укрдержархів (Держкомархів) надсилають щопіврічні звіти про взаємодію з Громадською радою до Кабінету Міністрів України.

Протягом першого півріччя 2011 року відбулося три заходи Укрдержархіву за участю членів Громадської ради.

На виконання абзацу другого пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» 9 грудня 2010 р. утворено ініціативну групу з підготовки установчих зборів для формування Громадської ради при Державній архівній службі України.

Для участі в установчих зборах з формування Громадської ради при Укрдержархіві надійшло 12 заяв від інститутів громадянського суспільства. На запрошення ініціативної групи з підготовки установчих зборів в їх проведенні взяла участь головний спеціаліст Департаменту інформації та масових комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України А. А. Леонтьєва.

12 січня 2011 року у приміщенні Комплексу споруд центральних державних архівних установ під час проведення установчих зборів шляхом голосування обрано новий склад Громадської ради при Державній архівній службі та її Голову в особі д. і. н., проф., головного наукового співробітника відділу історії Української революції 1917–1921 років Інституту історії України НАН України, члена Правління Спілки архівістів України Р. Я. Пирога.

Члени новообраної Громадської ради розглянули проект Положення про Громадську раду при Укрдержархіві та погодили його без зауважень. Положення було затверджено Головою Громадської ради та погоджено Головою Державної архівної служби.

Протокол установчих зборів розміщено на веб-порталі Державної архівної служби у рубриці «Громадянське суспільство і влада».

Цього ж дня відбулося громадське обговорення Плану заходів з реалізації у 2011 році Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства.

24–25 лютого 2011 року члени Громадської ради при Укрдержархіві взяли участь у розширеному засіданні колегії Укрдержархіву (Держкомархіву), присвяченому підбиттю підсумків роботи державних архівних установ у 2010 році та їх завданням на 2011 рік.

30 травня 2011 року у приміщенні Комплексу споруд центральних державних архівних установ відбулося спільне засідання Науково-експертної та Громадської рад при Укрдержархіві за участю Голови Державної архівної служби О. П. Гінзбург. Учасниками було розглянуто та обговорено проекти Законів України «Про внесення змін до Закону України 2Про Національний архівний фонд та архівні установи» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку зберігання архівних документів, пов'язаних із забезпеченням соціального захисту громадян». Усі зауваження та пропозиції членів Громадської та Науково-експертної рад внесено до спільного протоколу.

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що наявні штатні одиниці не дають можливості створити окремі структурні підрозділи у держархівах,

відповідальні за співпрацю зі ЗМІ та взаємодію з громадськістю. Як правило, ці обов'язки покладаються на відділи використання інформації документів, співробітники яких мають поєднувати основні функції відділу з додатковими. Це не дає можливості у повному обсязі здійснювати співпрацю із засобами масової інформації та громадськістю.

У відповідальних співробітників багатьох архівних установ при наявності певного практичного досвіду роботи зі ЗМІ та громадськістю відсутня відповідна теоретична база, що негативно впливає на якість співпраці архівів з інститутами громадянського суспільства та мас-медіа.

Водночас звітний період характеризується значною активізацією співпраці із ЗМІ та інститутами громадянського суспільства.

З метою подальшого поглиблення взаємодії із ЗМІ та громадськістю, розвитку конструктивного діалогу необхідно відділу міжнародного співробітництва та зв'язків з іншими організаціями Департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву забезпечити координацію та надання необхідної допомоги архівним установам з організації взаємовигідного співробітництва із засобами масової інформації та громадськістю, а також внести пропозиції спільно з відділом кадрового забезпечення щодо можливості організації підвищення кваліфікації працівників Укрдержархіву та архівних установ відповідальних за цей напрямок роботи.

Керівникам архівних установ необхідно:

- посилити контроль за станом виконання вимог наказу Держкомархіву від 9 березня 2011 р. № 31 «Про забезпечення інформаційно-комунікаційного супроводження суспільно значущих заходів та взаємодію з засобами масової інформації і громадськістю»;

- активізувати співпрацю з електронними засобами масової інформації;

- забезпечити широке висвітлення діяльності архівів на власних веб-сайтах, у т. ч. у рубриках «Архів у ЗМІ»;

- здійснювати обов'язкове інформування ЗМІ про плановані та проведені заходи суспільно-громадського значення шляхом розсилки прес-релізів та відповідних інформаційних повідомлень;

- забезпечити, не рідше ніж один-два рази на рік, розгляд питання співпраці зі ЗМІ та громадськістю на засіданнях колегії архіву з обов'язковим наданням Укрдержархіву їх копій.